中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm	6 $ 60	9 $ 00	»	»
Các công-sở	9.00	»	4.50	»
Sáu tháng	3.30	4.50	»	»
Ba tháng	1.65	2.25	»	»
Một tháng	0.60	0.75	»	»

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page
Une seule insertion . . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat, suivant . . . .
Par centimètre et par insertion . . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales . 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cái tang chung của Đông-pháp

Quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế

Tin quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế thật là một tin đau đớn lắm. Những cho hết thảy các hàng dân đẳng trong cõi Đông-pháp này. Trước kia ai được tin ngài bị bệnh, trong khi vượt biển sang đây, phải xuống tỉnh-đường tại Colombo thì cũng tưởng là một cơn sốt qua-loa, nên chỉ mất lần được điện-tín báo bệnh tình ngài thuyên giảm thì ai nấy cũng đã có ý mừng thầm mà mong rằng chẳng bao lâu ngài sẽ bình-phục hẳn để sang tại nhiệm chức thủ-hiến ở xứ này. Dè đâu sáng nay sức đã tiếp được các tin rất đau đớn là tin ngài đã tạ thế.

Nay xin lược thuật lịch-sử ngài như sau này.

Quan Maurice Long làm hạ-nghị-viên cho hạt Die, thuộc quận Drome, về phía Nam nước Pháp. Ngài sinh ngày 15 Mars 1866 ở hạt Crest, quận Drome, năm nay vừa 57 tuổi. Thoạt tiên ngài làm nghị-viên hàng quận, đến năm 1910 mới được hạt Die bầu ra thay một dân ở Hạ-nghị-viện. Ngài thuộc về đảng « Xã-hội cấp-tiến », và là một tay danh-giá trong đảng. Ngài mấy lần làm ủy-viên cho các ngoại-dông xét sổ dự-toán, và thường có ra bàn-bạc ở hội-nghị-trường. Ngài có chân hội-đồng về việc ngoại-giao và thuộc-địa, về làm ủy-viên cho hội-đồng xét về hợp-ước Pháp-Đức ngày 4 Novembre 1911. Hồi Khai-chiến, tuy tuổi đã cao, ngài cũng xin đi lính quân, nhưng bị ngã ngựa gãy xương cánh tay. Sau về Nghị-Viện, ngài có dịp làm một to bác-cáo rất thường-thức về cái vấn-đề thuộc-địa. Bấy giờ dương hồi lâu ngăm Đức hoành-hành ở châu, việc vận tải thường thực rất là khó-khăn. Ông nghị-viên Violette vừa tu-chức Tổng-trưởng bộ « Công cụ thương-nghiệp », quan Tổng-trưởng Noi-các Poincaré có ngỏ ra thay chân, song bộ ấy từ ngày 3 Mars 1917 đến ngày 17 Novembre 1917, đến khi lại Noi-các Painlevé đổ, thời ngài lại về Nghị-viện. Hồi nghị-hoà, ngài làm ủy-viên cho hội-đồng xét về các việc thuộc-địa, khai-tá về việc hoà-đồng.

Quan Toàn-quyền Long bắn nghiệp làm trạng-sư ở tòa Thẩm-án Paris. Ngài sang trọng nhậm chức Toàn-quyền Đông-pháp từ ngày 20 Février 1920.

Khi ngài ở đây thì về qui-quốc thì bệnh nói rết mà nước vừa mới khỏi, ai chẳng tưởng nhờ được cái khí hậu ôn hoà bên qui-quốc mà chẳng bao lâu ngài lại bình-phục hẳn. Vậy mà cái con nói độc-địa kia đủ trị thế nào chẳng không thắng được.

Ôi, được một ông chủ-tể có lòng nhân ái, có ý-kiến cao xa, có chính-sách quảng-đại, đang ra tâm gắng sức mà trù-hoạch những công-cuộc lợi-lạo cho xứ ta, công cuộc còn dở-dang mà ngài đã vội lánh về nơi cực-lạc thì thật là đáng tiếc biết dường bao !

Cái công-nghiệp của ngài đối với dân ta thế nào, chắc đồng-bang ta đều đã rõ và đều đã lạc-da ghi lòng.

Trong ba năm giới, ngài lĩnh trọng-trách ở xứ này, phàm những công việc của quan Sarraut gây dựng lên trước thì ngài chẳng những là ra sức nối theo, mà ngài lại nghĩ ra một cái chương trình rất lớn-lao mở mang các việc.

Thuộc về đường kinh-tế thì trong mấy năm này nhờ về cái chính-sách lý-tài của ngài khéo đặt ra sự cưỡng-hành bắc giấy mà việc tài-chính Đông-pháp chẳng những không gặp nỗi quẫn-bách như các nước khác mà lại lợi thêm được hơn trăm triệu quan, ngài mở ra cuộc công-thải sáu triệu đồng để làm đường xe-lửa Vinh Đông-hà, đào sông dẫn thủy nhập-điền cho nông-nghiệp được thêm mở mang, thuộc về đường giáo-dục thì ngài đã lập thêm biết bao nhiêu trường học, lựa nhiều thầy tốt, cho dân trí được thêm phổ-cập, nhân tài được thêm chấn-hưng, và nhất là ngài đã lập xong trường Cao-đẳng thương mại ở Hanoi và Saigon, thuộc về quyền-lợi của người bản-xứ thì trong các công-sở ngài đã đặt ra một ngạch phụ-tục và một ngạch trung-dương để riêng hẳn cho người mình sẽ có đủ tư-cách thi cũng được bổ-dụng mà dần-dần cũng ngang hàng với người Pháp; thuộc về các co-quan chính-trị thì ngài tăng bổng cho các hàng quan lại lấy Nam các ngạch, các sở, ngài lại lo-liệu lại Hội-đồng quản hạt Nam-kỳ cho hợp với trình-độ người bản-xứ, tự nay sở hội-viên người Nam cũng ngang với sở hội-viên người Pháp, ngài đặt ra Hội-đồng Tư-vấn Trung-kỳ, Cao-mên và Quang-châu-loan, ngài sửa đổi lại cách tuyển cử các hội viên phòng Thương-mại, tăng sở các ông hội viên ta lên gấp đôi và cho dân-ba buôn bán cũng được quyền dự bao, ngài lại dùng trước sửa đổi lại cách tuyển cử phòng Canh-nông cũng tăng sở hội-viên ta lên hai phần và cho các nông-gia cũng được quyền dự-bao, ngài lại định lập một Cao-đẳng nghị-viện Đông-pháp cho các xứ được cử đại-biểu mà tham-dự vào chính-trị một phần.

Nói tóm lại thì về nông-giới, công-giới, thương-giới, chính-giới, bất cứ về đường nào ngài cũng muốn cho người mình được chấn hưng cả. Về đường trí-thức, ngài muốn cho người mình được mở mang và về đường nhân-quyền ngài cũng muốn cho người mình được tăng tiến vậy.

Ôi ! công việc lớn lao của bộn-bề đường ấy, sự chỉnh-đốn chưa thành mà ngài đã từ trần. Nhưng dù ngài khuất đi mặc dầu, mà tiếng thơm ngài vẫn còn lưu truyền mãi mãi ở của miệng quốc-dân ta.

Trong khi đương viết mấy dòng này, thì ở Nhà-thờ Chính Hanoi cũng đương lác chuông sầu để báo cho dân thành-phố ta biết cái tin rất buồn rầu đau đớn ấy, khiến cho người cầm bút này trong lòng luống những bui-ngùi ấy-nấy, cảm động khôn lường.

Nhân dịp buồn rầu này, bản-quán xin có lời trân-trọng kính viếng quan Toàn-quyền Long và chia buồn cùng Long phu-nhân và qui-quyến.

* * *

Phủ Toàn-quyền lại vừa mới lai-cảo cho bản-quán tờ sau này :

Quan thượng thư Toàn-quyền Maurice Long, bệnh trạng nặng thêm từ 48 giờ trước, ngày 15 Janvier nghe đã đỡ hơn mà đến tối hôi 9 giờ rưỡi thì ngài tạ thế. Lúc ngài lâm-chung thì có Long phu-nhân, có các nhà y-sư chữa bệnh cho ngài, và có quan cai-trị Châtel Chánh văn-phòng ngài tại đấy.

Mới hai giờ trước lúc lâm-chung, ngài còn tiếp ông Nghị-viên Nam-kỳ Ernest Outrey đi tàu *Angers* tới Colombo từ buổi chiều thì ngài còn nhận biết ông nghị và còn bắt tay ông nghị được.

Trong dịp đau đớn buồn rầu này các quan phái-viên của Nghị-viện qua đó và bà Maitre, bà Outrey theo phu-quân đi phái-bộ, quan Lãnh-sự Pháp Dupuis và qui phu-nhân có đến chia buồn cùng Long phu-nhân và các lệnh-ái.

Chiều hôm qua, hồi 5 giờ đã làm lễ cải dam. Các phái-viên của Nghị-viện cùng tất cả hành khách tàu *Angers* đều đi đưa đám.

Linh-cữu quan Toàn-quyền Maurice Long sẽ rước xuống tàu *André Lebon* để đưa về Đại-pháp. Long phu-nhân và các lệnh-ái cùng quan Chánh văn-phòng Châtel sẽ đưa linh-cữu ngài về chuyến tàu ấy.

B.Q.

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 16 Janvier 1923

Cái vấn-đề bồi-thường tại nước Đức

Sáng ngày hôm thứ hai M. Coste có triệu tập các nhà kỹ-nghệ nước Đức tại Essen để bàn định về việc nộp than. Nhưng vì chánh-phủ nước Đức cấm không cho nộp than cho nước Pháp và nước Bỉ, nên cuộc hội-nghị ấy lại không thành. Vì cái thái-độ của các nhà kỹ-nghệ nước Đức như thế, nên đại tướng Degoutte có hạ lệnh cho quân lính Pháp Bỉ tiến vào miền Dortmund. Buổi chiều được tin rằng không có xảy ra việc gì lạ cả.

Xem việc chánh-phủ nước Đức quyết định như thế, thì ở lòng chánh-phủ ấy muốn gây nên những nỗi khó khăn về đường kinh-tế, mong những sau này sẽ đổ lỗi cho bại nước Pháp Bỉ vậy.

Quân lính vẫn giữ gìn không để cho dân-sự thy thuyền không phải khó chịu về minh.

Báo *Les Débats* nói rằng quân lính đến đóng ở Bochum thì Đệ-pháo có thể kiểm-soát ở hữu ngạn sông Rhin được.

Còn như than thì chỉ độ 70 triệu tấn là đã nộp số bồi-thường và cung cho các kỹ-nghệ ở hạ Rhur cũng là ở tả-ngạn sông Rhin.

Báo *Le Temps* có nói rằng đảng Xã hội nước Đức không có dự vào việc ở Berlin người Đức biểu tình phản-đối việc trù bình tại hạt Rhur, và không có dự vào việc đầu phiếu ở nghị viện. Báo ấy nói rằng ấy là bởi đảng ấy thấy đảng Quốc chủ có ý lợi-dụng cái hiện-tình này nay, cho nên không muốn dự vào mọi việc ấy.

Có tin rằng ở Munich nhân-dân phản-đối kịch-liệt, mà có ý oán thù người ngoại-quốc.

Báo *Le Temps* lại nói : Số xuất cảng của người Đức ngày nay cũng gần bằng số xuất-cảng trước buổi chiến tranh, vậy các nhà chủ mỏ kim khí được lời nhiều hơn năm 1913 sao không giúp chánh-phủ trong việc nộp số bồi thường.

Nước Pháp đối với nước Đức

Sáng hôm thứ hai, quan thủ-tướng Poincaré, quan Tài chánh bộ thượng-thư de Lasteyrie, quan Công-tác bộ thượng-thư Le Troequer, quan Barthou, là tổng-trưởng hội-đồng Bồi-thường, có hội-nghị tại bộ Ngoại vụ để thương-nghị về cái thái độ của các nhà kỹ nghệ nước Đức. Hội-đồng có định rằng nếu có cần thì sẽ tổng than để nộp vào số bồi-thường và để cung cho kỹ-nghệ ở hạt Rhur và ở tả ngạn sông Rhin.

Hội-đồng có xét về thể lệ giá tiền công thợ thuyền, cho tiện lợi.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-Âu

Tiểu-ban tài-chính hội-nghị ngày hôm thứ hai đã xem xét về việc phân phát các trái khoản. Viên đại-biểu nước Thổ-nhĩ-kỳ có nói rằng nước Thổ muốn rằng không phải trách-cứ về các phần trái khoản về bồ-phận các nước nguyên ở nước Thổ mới lập nên phải chịu. M. Venizelos cũng biểu đồng tình với cái ý kiến của phái-bộ nước Thổ-nhĩ-kỳ. Còn như cái trái khoản của nước Thổ mộ để làm đường lối xe, thì nước Thổ ưng thuận để giao cho tòa án liệt-quốc Le Haye quyết xử.

Có tin rằng Lord Curzon sẽ bỏ Lausanne để đi Londres.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Báo *Times* có nói rằng quốc-nội ở Angora có cớ một tiểu ban để ấn định quyền lợi và cái chức trách của vị Giáo-hoàng về đạo Hồi hồi.

Mustapha Kémal Pacha, cùng tướng Mazim Karabekir, và nhiều ông nghị - viên sẽ đi thăm các xứ được giải thoát ở miền Á tế á. Các ngài sẽ đi thăm các miền Eski-Chehir Brousse và Smyrne Mustapha Kemal Pacha sẽ diễm binh ở Ismed.

Việc ở đất Memel

Các đại-biểu các chánh-phủ Đông-minh đã bà cáo cho chánh-phủ Lithuanie biết những nỗi nguy hiểm về những sự đã xảy ra ở Memel. Viên thủ-tướng nước Lithuanie có nói rằng bản chánh-phủ không có dự vào việc khởi loạn ấy, và bọn khởi-loạn chỉ có ý phản đối với chánh-phủ hiện thời ở Memel mà thôi.

Theo như lời nhà điện-báo *Wolf* thì hiện nay đảng khởi-loạn đã chiếm được đất Memel, và mấy người về đảng khởi loạn bị viên chỉ huy đình viên lồng ấy viên của Đồng-minh.

Việc nước Tây

Ở Belgrade có tin rằng chánh-phủ Lô-mã ni đã bá cáo cho các chánh-phủ Youroslavie, và Tchécoslovaquie rằng chánh-phủ Xô-viết có tụ binh ở đường cương giới nước Lỗ-mã-ni và ở Tây-bộ xứ Ukraine.

Lễ kỷ-niệm ông Pasteur tại Tây-ban nha

Tại trường Y-học Barcelone có làm lễ kỷ-niệm bác-sĩ Pasteur.

Bordeaux ngày 17 Janvier 1923

Cái vấn-đề bồi-thường tại Đức

Chiều hôm thứ ba tại Dusseldorf Đồng-minh đã báo cho cho các chủ mỏ than ở quận Rhur biết rằng Đồng-minh tổng than tại các mỏ ở đấy. Trong thư bá cáo ấy có nói rằng các chủ mỏ có trách cứ về việc thi hành các mệnh lệnh ấy. Sau các đại-biểu của Đồng minh có hội nghị với các đại-biểu các hội liên hiệp thợ thuyền ở đấy, thì xem chừng mọi việc được thỏa thuận.

Theo như lời bộ Binh-vụ ở Paris bá cáo, thì việc xảy ra ở Bochum chiều hôm thứ hai mới rồi là bởi một bọn về đảng Đệ-đồng biểu tình, làm cho nhiều người Đức đánh lộn nhau. Sau một bọn độ 2000 người Đức đến phá một đồn lính Đại pháp ở nhà ga, bọn ấy có bắn súng thì quân lính Pháp phải bắn súng lại. Bọn ấy phải một người chết và hai người bị thương. Cái thái độ của lính Cảnh-sát Đức không có điều gì đáng trách. Hiện nay đã yên ổn như thường. Ngày hôm thứ ba quân lính Đại-pháp đã tới Dortmund.

Bài ca Âu-trĩ-viên

Theo lời Ngô thì-Quyện nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Âu-trĩ-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bạn quan năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách tang văn rồi sau mới bàn đến việc điểm-duyệt. Vậy tôi nói để các ngài biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rõ phải giấu tên, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

XXV

Vườn Âu-trĩ đã mở đây,
Vân-minh phúc-quả đến ngày đoàn-viên
Tuổi vườn là Nhâm-tuất niên,
Quê vườn sinh ở Long biên Bắc kỳ.
Hội Khai-trí đứng chủ-trì,
Đặt ban trị-sự phải đi các miền
Mở ra các Âu-trĩ-viên,
Kén người bảo-mẫu thay quyền mẹ cha
Dắt-dìu từ đứa lên ba,
Lên năm, lên bảy, một nhà dạy nuôi.
Khi đi khi đứng khi chơi,
Chỗ ăn chỗ ngủ chỗ ngồi thênh thang
Sớm khuya xem sóc sẩn sàng,
Ốm đau cũng tiện thuốc thang có thầy.
Vệ-sinh theo cách Thái-tây,
Trông coi lắm giới xem tày mẹ con.
Uốn từ khi hãy còn non,
Một năm một tuổi trí khôn lớn dần.
Sao cho biết cách hợp-quần,
Bảo nhau tương ái tương thân cùng loài.
Sao cho tử thuở anh-hài,
Tinh-thần mạnh khỏe, giống nòi khôn ngoan.
Âu-trĩ-viên, Âu-trĩ-viên,
Cùng nhau một học con Tiên cháu Rồng.
Người ngô hẹp, kẻ hang cùng.
Từ-tang muôn khóm, Lạc Hồng một dây.
Rằng trăm năm cũng từ đây,
Núi Nùng sông Nhị xưa nay gấy ra.
Sau nay muôn nhị nghìn hoa,
Liễu bồ đào lý rườm rà tốt xanh.
Trong Tây-công ngoài Đông-kinh,
Trung-kỳ cũng trước Đô-thành mở-mang.
Đua chen dân-tộc đa vàng,
Bình-sơn Quế-hải về vang đời đời.
Gốc già ngọn lại thêm tươi,
Vào vườn lại nhớ đến người phát nguyên.
Nhớ công xây móng đắp nền,
Xin đem Khai-trí đặt lên các vườn.

XXVI

Gốc xưa sẵn tự Lạc-Hồng,
Đất xưa sẵn đã cây giồng Lý Lê,
Biết bao tiết tiết tiết chi chi,
Giống chung một giống, đất chia ba miền.
Nước ta năm ngoại bốn nghìn,
Bản-cần lập Âu-trĩ-viên từ rày.
Trời Nam đất Bắc từ đây,
Hà-đồng thi-nghiệm trước xây tăng-nhân.
Nào ai thương trẻ ấu-niên, [nữa,
Thương người sinh-dục truân-chuyên mọi bề,
Ra công góp của mười thuê,
Cất người bảo-mẫu hiết nghề bồ-sinh.
Lối ăn ở, phép vệ-sinh,
Cái cách thể-dục thân hình nở nang.
Tinh tình khôn khéo mọi đường,
Thói Âu chen lẫn thói thường nước ta.
Uốn nắn từ thuở lên ba.
Dạy ăn dạy nói dạy thưa đủ điều.
Rồi ra trung nghĩa kính yêu,
Biết đường xử kỷ, biết điều tiếp nhân.
Biết phận sự đối bản thân.
Chen vai đóng góp một phần cần chung.
Không tiếc sức, chẳng quản công,
Nên dân tử-tế ở trong nước nhà.
Ơn trên quyến quyến qui Lăng-sa,
Khai-trí-tiến-đức một nhà thương lưu.
Dân khỏ sở, dạ ấu ưu,
Vui lòng quản-tử đáng chiều mẹ cha.
Vợt trong nước lửa xông pha.
Đặt trên chân chiếu ơn đà cao sâu.
Nào ai hưởng thụ giờ, sau.
Đem lòng xích tử cứu đâu ca.
Ơn thiên địa nghĩa nước nhà,
Tấn cao, Nhĩ rộng bao giờ dám quên.
Chúng ta thợ dại thiếu niên,
Đem thân thôn ổ dựng miền thành thơ.
Chúng ta tai mắt là người,
Sao cho cảm giác biết mùi biết hay.
Chúng ta có sẵn chân tay,
Sao cho cử-động vẫn xoay tự mình.
Chúng ta nẫu chất thần-kinh,
Sao cho tri-tuệ thông minh kịp người.
Đầy vườn khí sắc thêm tươi,
Cho hay rằng cảnh có người mới yêu.
Gốc bền cành ngọn thanh tao,
Quả đua hớn hở, hoa chào nhớ nhơ.
Gồm hai Âu gió Á mưa,
Lĩnh-nam tươi tốt, Đông-hồ mở mang.
Tiền rồng vốn chẳng giồng phàm,
Lại thêm trí đức lại càng tinh anh.
Vườn ta mở mặt khai sinh,
Cỏ cây đã thỏa tấm tình/ móc mưa.
Nhớ người cày sớm cuốc trưa,
Nhớ người gội gió tắm mưa nhọc nhằn.
Hãt qui thay bụng thân dân,
Muốn cho nảy nở vườn xuân đời đời.
Trăm hoa tỏ mặt nhân tài,
Con lan cháu quế trên đời ngợi khen.
Âu trĩ viên ! Âu trĩ viên !
Đối công nhớ nguyệt Nam thiên thọ trường.

Một tin mới về nghề xe kéo

Mới đây có tin một công-ty kia ở Thượng-hải, mới chế ra một thứ xe đúng chân đẹp, để thay cho xe tay. Hiện nay công-ty đã xin với chính-phủ Thượng-hải để cho thông-dụng thứ xe ấy, xin giữ độc-quyền. Tân nghe tin ấy, mà bỗng có cái cảm-tưởng với bọng người phu xe ở ta vậy. Hạng người phu xe ở ta vẫn mang tiếng là hạng ngựa người, mà để thường-lấy con mắt người ngoài quan-sát đến hiện-tình xã-hội ta, thì hạng ngựa người đó, cũng làm cho cái lòng nhân-đạo của quốc-dân phải một phần bị người coi rẻ. Thế thì nếu thực xe chân đẹp mà thông-dụng được, chẳng phải là một việc hay lắm sao ?

Nguyên xe tay chỉ vì người Nhật-dùng toàn lực con người mà kéo xe, cũng như con lừa con ngựa vậy. Người kéo xe đối với người ngoài chẳng những có lòng hổ hẹn cũng

não, cũng là người sao ta phải làm thân kéo nặng, tự bằng hàng với giống vật vô-tri ; mà chịu nhục xương đau, phần nhiều có bại cho thân thể nữa. Cái tình cảnh người phu xe như thế, sao ở những người có tấm lòng thương nhân-loại, sẽ chẳng phải ngậm-ngùi cho kẻ tác đồng ra cái xe tay. Về sau xe tay ngày càng rộng, phu-xe vì đông chăng ? Ta tưởng nghĩ xe cũng còn ái-ngại thay, sao nỡ coi rẻ cái giá-trị con người như vậy. Ý giả cái khổn khổ của bọn phu xe không đáng thương ! cái tư-cách của bọn phu xe không nên lấy nhân-đạo mà đối đãi chăng ? hay là những kẻ ngồi xe phần nhiều đê-mạt hung-tàn, không còn biết cái gì là nghĩa thương hại vào đó, (người đàn bà là bà Ấp-khương, vợ vua Võ-vương) thật chỉ có chín người đàn-ông mà thôi. Nhân-tài quả khó lắm thay !

395. Tam phân thiên hạ hữu kỳ nhị dĩ phục sự Ân. Chu chi đức kỳ khả vị chi dĩ cực hĩ.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn

Tiếc thay ! Người thế mà mất sớm, ta chỉ thấy sức học của ý mới ngày một tiến, chưa thấy đứng lại mà không tiến bao giờ.

400. Tử viết : Ý tệ vấn hào, dữ ý hồ lạc giả lập nhi bất sĩ giả, ký Do đã dư. Bất ký bất cẩu, hà dụng bất tang. Tử-Lộ chung thân tụng chi. Tử viết :

Quan quyền Toàn-quyền về Hanoi. — Quan quyền Toàn-quyền Bảo-đại đã hiệp Hội-đồng hôm nay trở về Hanoï. Vậy chiều nay ngài sẽ tới nơi.

Quan Khâm sứ Bouo tới nơi. — Quan Khâm-sứ Bouo và qui phu-nhân

Ân cần và đa đoan. — Một bọn tên Đào-v... ở không có nghề-nghiệp gì thấy một người dân-bà bế đứa bé con mà trong tay cầm ba-toong bạc đương đi ở bến tàu thủy, đều giật rồi ở lê chạy. Người dân-bà ấy liền lên thì có người dưới bắt được. Tên ấn Trung-trị Hanoi phạt tên Đào-v... 6 ngày tù.

xe. Song phần đạo-đức của người ta cao, dù có người kéo cũng không ai nỡ ngồi, vì thế mà cái nghiệp xe tay, không phải là cái nghiệp của người các nước tiên-tiến. Còn như những các nước mà cái nghiệp xe tay có thể là cái nghiệp sinh-nhai cho bọn dân nghèo thì cái lòng nhân-đạo không được giàu cho lắm. Ngay như nước ta ngày xưa, xe tay mới có, lắm người ngượng-ngập không dám đi, song cái ngượng ấy chẳng bao lâu lại thấy tan dần mà thành ra cái nghề xe tay đến phát đạt.

Do Võ Phi Hùng cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Cái nghề xe tay đến phát đạt, mà những điều thương tâm thảm-mục riêng cho người thức-giả cũng vì phu xe mà trông thấy hàng ngày. Những người già, mắt lòa chân chậm, những trẻ con kém sức yếu tay. Ở trong bọn phu xe ta cũng thường thấy những đang trẻ con mà đã làm nghề đó, thì chẳng khác gì như những trẻ con làm mỏ ở nước Anh-cát-lợi ngày xưa, nghĩa là cái sức trưởng dục đã phải thương tàn từ lúc trẻ con, thì về sau sức lực kém người, trừ nghề phu-xe ra không còn làm được nghề gì cho được tốt. Nhờ ơn chính-phủ đem lòng nhất thị đồng nhân, mà có lệnh cấm những phu xe già yếu. Nhưng mặt vì nghề ấy là nghề kiếm đồng xu được, nên những kẻ cùng-dân vô cốc, dù già yếu cũng phải tự-thực kỳ-lực, thì nghề kéo xe là cách kiếm tiền khí khá, họ vẫn gian giảo để được làm. Lại pháp ngoại dy-gian, ta chẳng thường thấy những người mạnh chân khỏe tay, xác to mình đầy thì ngồi xe, mà những ông lão chân choãi lưng còng, những trẻ con sức yếu mình gầy, thì ra công mà chạy mướt mồ hôi, đồ hào-quang mắt đó sao? Thế những điều đó ta chẳng trách ai, ta chỉ nên than thở cho cái sinh-kế hẹp-hòi của dân ta vậy.

Chẳng những thế, những khách ngồi xe ở ta lại thường hay ngược đãi phu-xe, nào bắt chạy nhanh, nào thì cái thủ đoạn tát đá, nào vòi vĩnh thì đánh đập, nào chạy chậm thì chiết tiền. Trong lúc ngồi xe, nhiều người hình như quên bẵng cái kẻ kéo xe đó là người, nên mới hành hạ như con lừa con ngựa vậy. Thế nhưng chẳng những riêng ta như thế, ta xem báo Tàu, thấy có một bài kể cái tình cảnh phu-xe Thượng-hải, thì thấy cái thủ-đoạn giã-man của người Tàu đối với bọn « Ngựa người » đó còn thảm hại hơn ta nhiều.

Ôi, lấy cái sinh-kế ăn mặc cỏn-con, phải bôn-tẩu vào vòng sinh-nhai khốn khổ như những người phu-xe đã là nhục tủi lắm rồi! Lại còn thêm những bọn vũ-phu hành hạ một cách thảm-thương thì cái tình bọn phu xe cũng sao cam chịu được. Không biết những kẻ có cái tính bạo-ngược ấy, trong bụng họ nghĩ sao? lấy thế làm anh-hùng chăng? lấy thế khoe sĩ-diện chăng? hay lấy thế mà thử tài ta tưởng nhân-cách bọn phu xe ở ta, không phải toàn như thế cả. Các báo mới rồi có đăng tin một người phu-xe Mỗ nộp sở Cẩm một món tiền khá lớn là của hành-khách bỏ quên. Xem đó đủ biết cái công tâm của một số người phu xe, còn hơn cái công-đức của những người ngồi xe mà hay hành hạ bảo? Vậy nên ta thấy tin này, mà ta mừng cho nhân đạo, những mong xe ấy được tiện-lợi và thông-dụng rất chóng, để thay vào cái ngạch xe tay, thì cái sức lực của một số đồng-bào cũng đỡ quá thương tàn, mà cái cảnh ngựa người, ta cũng đỡ một phần ái-ngại.

Nhân tiện bút ta lại xin trung cốc với bà con trong xã-hội rằng: nhân-cách bọn phu-xe tuy có thế nào nữa, ta cũng không nên nhờ hơi ông thần tiền mà coi rẻ thân người. Đánh đập giống vật còn không nên, huống chi là người phu xe cũng là người cùng giống cùng nòi, ta sao nỡ ngược đãi họ như giống « súc sinh nô lệ » (animaux domestiques)

Ta không có quyền gì được khinh người đồng-loại, mà ta có khinh nữa, thì cũng uổng cho ta là một kẻ hung tàn bạo ngược không biết đến nhân-đạo đó mà thôi. Chớ họ khốn khổ nhục nhằn, ta có cái thiên-chức là phải đem lòng thương xót. Họ tuy không ăn sang mặc choáng, tiêu nhiều chơi rộng bằng ai, thật cùng khốn vất vả nhất trong đời, song họ vốn là một bọn dân, có nghề-nghiệp làm ăn lương thiện...

Bệt-Minh

Bảo-tồn Khổng-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ XIV

Luận người

(Tiếp theo)

394 Thuấn hữu thần ngũ nhân nhi thiên-hạ trị. Vũ-vương viết: Dư hữu loạn thần thập nhân. Khổng-tử viết: Tài nan, bất kỳ nhiên hồ. Đường Ngu chi tế, ư tư vi thịnh. Hữu phụ nhân yên, cửu nhân nhi dĩ.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Thái-bá tờ 22)

DỊCH NGHĨA. — Đời xưa vua Thuấn có năm người bề-tôi hiền mà thiên hạ trị. Vua Vũ-vương nhà Chu nói: Ta có mười người bề-tôi có tài dẹp loạn. Đức Khổng-tử nói: Cổ ngữ có câu: nhân-tài khó được, chẳng là phải ru? Xem như đời vua Vũ-vương nhà Chu kể lạ lúc nhân-tài nhiều lắm, chỉ có đương cái vận hội giao-tế như Đường nhà Ngu là thịnh hơn được lúc ấy, còn nhà Hạ, nhà Thương là không bằng cả. Thế mà trong số mười người bề-tôi hiền lúc ấy kể có cả một người đàn bà...

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói: Chia ba trong thiên hạ đã có đến hai phần mà đem phục thờ nhà Ân, không tranh lấy ngôi vua, cái đức vua Văn-vương nhà Chu như thế khá gọi là chí-đức không ai hơn được vậy.

396. Tử viết: Vũ ngô vô gián nhiên hĩ, phỉ ẩm thực nhi trí hiếu hồ quỉ-thần, ác y phục nhi trí mỹ hồ phất miện, ti cung thất nhi tận lực hồ câu hức. Vũ ngô vô gián nhiên hĩ.

(Xem trong bộ Tứ thư chính văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Thái-Bá tờ 22).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói: Vua Vũ ta không chê được một tí nào, ăn uống thì đạm bạc mà tế quỉ-thần thì rất hiếu, áo mặc thì xấu-xí mà áo phất mũ miện lúc tế tự thì rất tốt, cửa nhà thì thấp bé mà làm kinh lạch để trị nước lụt cho dân thì hết sức. Vua Vũ ta không chê được một tí nào.

397. Thái-tể vấn ư Tử-Cống viết: Phu-tử thánh giả dư? Hà kỳ đa năng dã? Tử-cống viết: Cố thiên túng chi tương thánh, hựu đa năng dã. Tử văn chi viết: Thái-tể tri ngã hồ. Ngô thiếu dã tiện cố đa năng bỉ sự. Quân-tử đa hồ tai? Bất đa dã. Lao viết: Tử vân ngô bất thí cố nghệ.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 23)

DỊCH NGHĨA — Quan Thái-tể hỏi ông Tử-Cống rằng Khổng-phu-tử là thánh chăng? Sao mà nhiều tài vậy? Ông Tử-Cống đáp rằng: vẫn tự trời phú tính cho, đã là thánh, mà lại nhiều tài vậy. Đức Khổng-tử nghe mà nói rằng: Quan Thái-tể biết ta chăng, bởi ta lúc bé là người hèn cho nên tập quen những việc bỉ-tiện mà nhiều nghề. Người quân-tử có quí nhiều nghề đâu, không quí nhiều nghề vậy. Ông Cầm-lao (học-trò đức Khổng-tử) cũng có thuật lời ngài thường nói: Bởi ta không được dùng làm quan cho nên tập biết nhiều nghề. Ấy đức Khổng-tử tự mình khiêm-tốn như thế.

398. Tử viết: Ngô chi nhi bất ngoa giả kỳ Hồi dã dư.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 25)

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói: Ta bảo mà nghe theo lời ta, không hề trễ-nải ấy chỉ có trò Hồi được thế chăng.

399. Tử vị Nhan-Uyên viết: Tích hồ! Ngô kiến kỳ tiến dã, vị kiến kỳ chỉ dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 25).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói chuyện đến ông Nhan-Uyên, than rằng

chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 25)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói: Mặc áo bông rách cùng đứng với người mặc áo lông hồ lạc mà không lấy làm xấu ấy chỉ có trò Do được thế chăng. Tức như câu trong kinh thi nói: Không ghen, không tham, dùng làm gì mà chẳng tốt. Ông Tử-Lộ suốt đời cứ đọc câu ấy, có ý tự cao. Đức Khổng-tử bảo rằng: ấy là đạo lý đương nhiên vậy, sao đủ gọi là hết tốt được.

(Còn nữa) D. B. T.

Điện-tín Saigon

Phái bộ của nghị viện

Ngày 15 Janvier 1923,

Hiện tại Saigon đương dự định việc đặt tiệc mừng ông nghị-viên Outrey, cùng phái-bộ của nghị-viện.

Tiệc sẽ đặt ở tòa Đốc-lý Saigon, ngày 27 Janvier, nghĩa là ngày hôm sau phái-bộ tới Saigon

Báo thù giã man

Đêm hôm 13 sang ngày 14, một bọn côn đồ giết một người Khách bán thịt ở Saigon. Cả vợ và em gái người Khách ấy cũng bị bắn. Trong ba người ấy, thì có người em gái bị nhiều vết thương hơn cả. Xét ra là vì thù hằn nhau chứ không phải là vì tiền của.

VIỆC HANOI

Nhân việc trọng-tang quan Toàn-quyền Long, các công-sở đều nghỉ một ngày, vậy số báo 1751 của bản-quán cũng hoãn đến ngày 19 Janvier này mới ấn hành.

Thị-giá quốc-trái — *Ngày 17 Janvier 1923*. 3% 58.75 — 3% 68.85, 3,5% 79.05 — 5% 1915 1916 76.20. — 4% 1917 62.62. — 4% 1918 62.12. — 5% 1920 87.50. — 6% 1920 87.95.

Quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế — **Quan quyền Toàn-quyền lấy làm đau đớn mà bá cáo cho nhân dân Đông-pháp rằng quan thực thụ Toàn-quyền Maurice Long tạ thế tại Colombo hồi 9 giờ rưỡi tối hôm** 15 Janvier 1923.

Về sự để tang ngài, thì các ti, các sở ngày mai sẽ đóng cửa cả ngày và phải kéo cờ rủ trong hai tuần lễ.

*
* *

Quan Thống-sứ cũng vừa mới điện cho các quan cai-trị đầu tỉnh, các quan binh đầu hạt binh về tin buồn ấy để các ngài thông báo cho nhân dân Tây Nam được biết và các công-sở phải treo cờ tang trong hai tuần lễ.

...trở về Ai-lao, trong khi ở Hanoi thì ngài nghỉ tại dinh các quan Thanh tra thuộc-địa

Mấy hôm nữa thì quan quyền Khâm-sứ Darroussin sẽ tới nơi để bàn giao với quan Bosc.

Các quan Nguyên-soái đi thanh-tra. — Sáng hôm qua, các quan Nguyên-soái Sicre và Petitdemange đã đi thanh-tra các đồn binh trên Thượng-du về tả ngạn sông Hồng-hà.

Hội-chợ Bandœng. — Quan Lãnh-sự Pháp tại Batavia có điện về phủ Toàn-quyền như sau này:

« Viên quản-lý sở *Vereeniging ned Ind. Jaarbeurs* tại Bandœng (Java) có lời bá cáo rằng kỳ Hội-chợ thứ tư sẽ họp tại Bandœng từ 28 Juillet đến 12 Août 1923. Kỳ hội này sẽ họp luôn hai tuần lễ chứ không như các kỳ trước và giá thuê chỗ bầy hàng cũng giảm bớt nhiều. Các hàng hóa nào cũng được đem bày hết: các máy móc, khí dụng, nói tóm lại là tất cả các thứ hàng buôn.

Hội Khai-trí tiến-đức. — Đến ngày chủ nhật 21 này hồi 8 giờ rưỡi sáng, Hội đồng quản-trị hội Khai trí-tiến-đức sẽ họp tại nhà công-quán hội để bàn các việc này:

1. Việc làm tự-điển tiếng ta.
2. Việc định phát thưởng cho học trò các trường theo lời đại hội-đồng quyết định năm ngoái.
3. Việc tổ-chức một thư viện cho hội.
4. Việc Ấu-trĩ-viên.
5. Các việc linh tinh.

Cháy to. — Hồi 2 giờ chiều hôm nay tại làng Yên-phụ cháy to lắm, mất kể hơn 60 nóc nhà. Thiệt hại cũng không kém gì ở Chợ-đuổi dốc hàng Gà độ trước. Vòi rồng của trại binh của hai sở Cẩm đều đến cứu hỏa cả kỳ thay, dẫy nhà này giáp ngay bờ Tây hồ mà không chữa được, vì gió dữ quá. Lúc bản báo đang ấn hành thì khói ở trong đám tàn lửa hãy còn bốc lên nghi ngút, vì thế về đêm thì còn khó chữa nữa. Nghe đâu vì một đứa trẻ con nghịch pháo mà đến nỗi tai hại như thế.

Tòa Thượng-thẩm — Chiều hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Dung túng dân làng làm xằng. — Tên Phan-văn-Dang là lý trưởng, thường hay dung túng những dân làng vào rừng chặt gỗ đem về dùng mà sở Kiểm-lâm đã bảo nhiều lần cũng không được. Một hôm sở Kiểm-lâm bắt được mấy người chặt gỗ đem về để làm trại, tịch biên gỗ ấy giao cho lý trưởng Dang giữ. Sau tên ấy làm mất tang và khai rằng không nhận giữ gỗ tịch biên ấy. Tòa án Trừng-trị Phú-thọ phạt tên lý-trưởng Phan-v-Dang 100 quan và cả làng tên ấy 500 quan. Tòa Thượng-thẩm y án.

Tòa-án Trừng-trị. — Sáng hôm nay hồi 9 giờ, tòa án trừng-trị lập kỳ tòa bất thường xử việc sau này:

Việc xe ô tô đè xe tay — **Hôm 21 Décembre vào hồi chiều tối M. Ng-v Tiến thư ký ở phủ Thống-sứ đương đi xe nhà ở mạn la-ga về đến chỗ đường gần Hội-chợ thì gặp phải xe ô-tô của M. Berret là đội khố đỏ đi về bên tay trái đè gẫy cả xe tay lại bắn người lên vệ đường, và đè phải một người đàn-bà tên là Ng-thị Hai đương đi ở vệ đường rửa. M. Tiến bị thương ở tay hiện bây giờ cũng chưa khỏi và lúc bị đè thì ngất người đi mãi sau mới hồi lại được, mà xe ô-tô cứ việc đi không dừng lại. M. Tiến kiện và xin tiền bồi thường. Tòa nghe luật sư bên bị cãi rồi hoãn để nghị án.**

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3502

Đường xe hơi không đi được. — Bến đò Tình-mộng (ở sông Hồng-hà ngay đồn điền Chaffarjon trông ra, vào giữa quãng Thanh-ba đi Phú-thọ) nay xe cộ không đi qua được (chỉ trừ ra xe tay mà thôi) vì khúc đường dốc bên hữu ngạn có một bãi cát mới nổi lên. Hiện đang cho sửa sang lại, ngày nào xong thì sẽ báo yết cho công-chúng biết.

Tháng củ mật nên phòng giữ. — Tối hôm 16 Janvier 1923 ở trong chùa Quan-thánh có mấy cậu học-sinh trọ học ở đó mất trộm vừa quần áo tây mặc rét, mũ, giầy và cả quần áo ta đáng giá là 150 p. Nghe đâu các cậu đã đi trình sở Cẩm rồi.

Các ông các bà có thấy ai bán quần áo hay mũ, giầy thì nên cẩn thận đừng tham rẻ mà mua phải những đồ đồ ăn cắp ấy.

Một người ở trong chùa lại cáo

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Khánh thành công cuộc cải-lương. — Thôn Khả-lạc thuộc về xã Đạo-tú, phủ Ứng-hòa, hôm 27 Décembre 1922 mới đây, nhân ngày bắt đầu mở chợ, có làm lễ mừng và khánh-thành tất cả các công cuộc mà làng ấy đã làm ra được từ ngày mới cải lương là từ năm 1917 đến nay.

Lễ ấy có quan Phủ và quan Trợ tá sở tại đến chứng kiến và các thân

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

No 138 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả: PHẠM-DUY-CẦN

Viên tư-ngục bèn bước lên xe, ngồi đối diện với Phúc-kê.

Phúc-kê nói:

— Thưa ngài thiềm chức muốn nhờ ngài chút việc.

— Việc chi xin Thượng-quan cứ dạy cho.

— Thưa ngài việc này cũng có khi quấn ngại cho ngài, song tôi xin đoan rằng từ nay tôi xin lấy ngài làm chỗ thân, mà tôi xin che chở cho ngài mãi mãi.

— Thưa cụ lớn, có phải phó thang đạo hỏa, ti chức cũng không dám từ nan.

Phúc-kê rằng:

— Thế thì hay lắm! Nhưng cái việc hiềm chức cậy ngài đây, cũng không đến nỗi khó quá thế.

— Vậy thì việc gì thế, bẩm cụ lớn?

— Ngài đưa thiềm-chức vào phòng Lý-đôn và Đơ-mơ-ri.

— Bẩm cụ lớn, cụ lớn có thể cho ti-chức biết cụ lớn định vào đó để làm gì?

— Vào đó thiềm-chức sẽ xin thưa chuyện để ngài hay, nhân tiện thiềm chức lại sẽ xin biếu ngài cái kế để yểm sức cái lỗi để cho tù vượt ngục này nữa.

— Vượt ngục! Vậy ra cụ lớn không biết, Lý-đôn và Đơ-mơ-ri có còn ở đây nữa đâu.

Phúc-kê rún người ra mà kêu lên rằng:

— Từ bao giờ?

— Đã một khắc đồng hồ.

— Vậy bây giờ họ đâu?

— Ở ngục Vinh-xen.

— Ai đến đây đem họ đi?

— Có Thánh-chỉ.

Phúc-kê lấy tay đập vào trán mà kêu lên rằng:

— Khổ chưa!

Phúc-kê khi ấy, nói lắm táng chí, mặt tái như mặt người chết, không nói nửa lời nào với viên tư ngục nữa, bèn lại ngồi vào trong xe.

Ben lịch-sơn thì có ý lo ngại mà rằng:

— Thế nào!

— Thôi! Bạn ta chết cả rồi! Còn-bê nó đã giải cả về ngục Vinh-xen rồi. Thì ra chính cái bọn ta gặp ở chỗ cửa thành đó.

Ben-lịch-sơn nghe thấy nói vậy, khác nào sét đánh lưng trời, trong lòng căm tức, không nói gì nữa.

Tên xa-phu hỏi:

— Bẩm cụ lớn đi đâu bây giờ?

— Đi về Ba-lê. Còn ông Ben-lịch-sơn thì ông lộn về Thánh-Man-đê, trong một giờ thì ông phải đem ông thầy dòng đến cho tôi. Thôi đi, đi!

Chiến lược

Khi ông thầy dòng cùng đi với Quốc-vinh đến, thì khi ấy đêm đã khuya rồi. Phúc-kê mắt thì trừng trừng nhìn xuống ván gác, hai tay thì vò vào với nhau, đi đi lại lại mãi ở trong phòng, đến sau mới lên tiếng hỏi ông thầy dòng rằng:

— Mới hôm nay đây, thúc thúc có nói với tôi rằng thúc thúc thu phục được ít người.

Ông thầy dòng đáp:

— Thưa vâng.

— Cứ nói cho thực, những người đó là người thế nào?

Ông thầy dòng ngần-ngại chưa kịp đáp.

— Nào! Sao thì cứ nói, đừng sợ, tôi có làm gì đâu; mà cũng đừng nói khoác, không phải chuyện bỡn đâu.

— Thưa kha-kha, kha kha đã hỏi thực, thì tiện-đệ cũng xin lấy thực thưa: Tiện-đệ có một trăm hai mươi tên thủ-hạ, chúng biến thân cho đệ, cũng dường như những quân đạo tặc biến thân cho lưỡi gươm pháp-luật vậy.

— Mà thúc thúc không phải can liên gì vào với họ chứ?

— Tiện-đệ cũng bất tất phải ra mặt nữa.

— Chúng có phải là những người quả cảm không?

— Nếu Tiện-đệ mà nửa với chúng rằng không đốt chết chúng đi, thì bảo chúng đốt cả Ba-lê chúng cũng đốt.

Phúc-kê vừa lau mồ hôi ở trên mặt vừa nói:

— Thúc thúc ơi! Ta muốn cậy thúc thúc một việc này. Là hễ đến lúc nào..... mà ta chỉ những người nào đó, thì thúc thúc cho một trăm hai mươi người của thúc thúc sấn vào... Việc đó liệu có thể làm được không?

— Thưa đại-kha. Không phải lần này mới là lần đầu mà chúng làm những việc như thế.

— Được. Thế nhưng mà đại quân.... thì chúng có dám địch không?

— Cái đó thì chúng vốn đã quen.

— Vậy thế thúc thúc họp trăm hai mươi người ấy lại.

— Xin được. Nhưng họp tại đâu?

— Đúng hai giờ ngày mai, trên con đường Vinh-xen.

— Để cướp lấy Lý-đôn và Đơ-mơ-ri?... rất có dập gẫy đây.

— Thúc thúc sợ ư?

— Đệ thì có ngại gì, song e cho đại-kha đó mà thôi.

— Liệu chúng có biết không?

Chúng quái lắm, chắc thế nào chúng cũng đoán ra được. Và lại một viên đại thần mà phản nghịch quân thượng.... thì,....

— Ta đã thuê tiền tui thôi chứ..... Vả chẳng nếu mà chết thì cùng chết...

— Thưa Đại-kha. Đệ thiết tưởng cứ để vậy cho Thánh-hoàng hả lòng một chút, ta cũng không nên trên chọc vào làm chi, thì phải hơn.

— Thúc thúc phải nên nghĩ cho chín; Lý đôn và Đơ-mơ-ri mà phải giam cầm ở ngục Vinh-xen, thế là cái cơ nhà ta đã đến lúc suy rồi đấy. Tôi nói cho thúc thúc biết, tôi mà bị bắt thì thúc thúc sẽ phải ngồi tù; tôi mà ngồi tù, thì thúc-thúc sẽ phải đi đầy.

— Thưa đại kha, đại kha dạy thế nào, tiện đệ xin lĩnh mệnh.

— Ta muốn rằng ngày mai đây thì phải đánh tháo mà cướp lấy hai người đó ra. Vậy thì thúc thúc khá nên toán định trước đi. Liệu có thể làm nổi không?

— Xin được.

— Thúc thúc định cái phương lược ra làm sao, bày tỏ cho ta biết.

— Cái phương lược của tiện-đệ rất là giản kính. Thường thường những quân đi giám sát chỉ chừng độ mười mười hai tên cung thủ mà thôi.

— Ngày mai thì có đến trăm.

— Đệ đã tính rồi. Cho nó bội ngay lên là hai trăm nữa.

— Vậy thế một trăm hai mươi người thì không đủ hay sao?

— Đệ nói thì xin đại kha cũng tha lỗi cho. Trong một đám đông, mười vạn người đi xem, thì cũng có đến một vạn những kẻ đầu trộm đuôi cướp, hay là những kẻ cắt túi lần lưng, duy có họ thì không dám tự mình khởi xướng ra mà thôi. Vậy nên ngày mai ở chỗ công-trường Ghe-vơ, mà độ đã chọn nơi đó làm nơi chiến địa, tất sẽ có một vạn con người đó giúp sức vào với một trăm hai mươi người của độ. Những người của độ chỉ việc khởi xướng lên, rồi đã có những kẻ xúm vào, thế là xong việc.

— Thế thì được, nhưng mà còn những người tù thì làm thế nào?

— Làm thế này: ở chỗ công trường có cái nhà nào đó, thì ta đem họ vào đấy, rồi ta phải bố vây ta giữ... Âu là còn một cái ý-kiến này cao hơn,

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt
nhất hạng
Mặt và kim
có chất dạ quang

hào các xã trong hạt đến dự lễ rất đông.

M. Lưu tiến Phong là chánh hương hội có đọc một bài diễn văn để tỏ lòng cám ơn quan trên đã đôn đốc cho dân và mong sau này sẽ có thành hiệu

Một làng say. — Làng Do-lộ thuộc tổng Phú-lâm vốn là một làng,

THÁI-BÌNH

Thuyên chuyển. — Chiều hôm chủ-nhật vừa rồi, ai đi qua phố để nhị cũng thấy tấp nập những giáo viên, hỏi ra mới biết các ông đến tiễn ông giáo Trần-ngọc-Thúc mới được nghị-định đổi đi giáo học trường phủ Kiến-xương.

T. Ng.

gây sự cãi nhau với người ấy, rồi vớ ngay một hòn đá đánh vào đầu người thợ cạo máu đầu chảy lênh láng.

Nghe đâu tên khổ sai và người thợ cạo cùng ở một làng, nó đánh người ta đó là vì có cựu-hiềm. Lạ thay tên lính đi coi nó mà lại không biết ngăn cản để đến nỗi nó hành

治政圻北

Bộ Bắc-kỳ chính-trị

(Điền-lệ) mới in lại

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không dùng được, lại viết thư trách bản-hiệu.

BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Sữa hộp tốt nhất hạng

Bản hiệu mới tìm được một nhà người Đại-Pháp buôn bán chắc chắn, có một thứ sữa đóng hộp, còn giữ được nguyên chất sữa tươi.

Thứ sữa này, ít đường, mà như thế thời tốt lắm, vì dùng sữa hộp, mà nhiều chất đường, thì người mua phải thiệt-thòi lắm lắm.

Và sữa lắm đường, màu trắng bệch, ngoại giá chẳng thêm ích gì.

Mua sữa nên chọn thứ còn váng mỡ, tức là chất crême còn nguyên chất chưa mất, và phải xem giấy dán ngoài hộp nói cho rõ, sữa còn nguyên chất hay không (lait non écrémé). Mọi người đều công-nhận, váng crème làm cho sữa có mùi vàng, chất sữa mùi vàng-vàng, ấy là thứ tốt nhất, nên dùng hơn cả các thứ khác.

Muốn thử thì rất là dễ, chỉ dùng một lượt khác biết, vị nó thơm tho, không pha chất gì khác vào. Nguyên sữa đặc lắm, sau khi ăn, vẫn còn hương vị, ai đã dùng nó lại muốn dùng mãi. Muốn mua khỏi nhầm, hãng nhận hộp sữa nào có dấu « đầu con bò » in dưới chữ LA FAVORITE.

Bản-hiệu có gửi bán thứ sữa ấy ở hiệu Hock-guime-Seng, 55 phố hàng Bát-cũ, Rue Vieille des Tasses, tại Hanoi, để các ngài lại mua được tiện. Bản-hiệu lại bán nới giá, để chiều khách.

Kính-cáo
Pharmacie MONTÈS
54, Rue Paul-Bert,
HANOI

...cũng vào bậc « có bát ăn » hơn nhiều làng khác trong vùng huyện Thanh-oai. Người ít ruộng nhiều, giá dân sự cứ chịu làm lụng chăm chỉ, học hành siêng năng, lại thêm trong làng có nghề đăng-ten, có nghề đánh sợi và nghề buôn bán nữa, thì cũng dễ thành ra một làng khá lắm. Nhưng mà, xưa kia dân thuần tục hậu trong làng kẻ biết chịu bảo người ngu, kẻ ngu chịu nghe người biết, thì làng xóm nó còn ra phong-thể chững-chàng, chứ như ít lâu nay, chẳng biết tội-tình động-trệ về đâu mà dân sự thật là hỗn-độn nát bét quá! Cả làng có độ một giám người mà chẳng ngày nào là không có đám đánh nhau cãi nhau, chẳng mấy lúc là không có đơn kiện cáo xâu xé nhau tại huyện tại tỉnh, mà của trong làng cứ mỗi ngày một đội nón ra đi! Than ôi!

Xét ra thì cái nguyên-nhân sinh ra cái cảnh khốn nạn ấy là chỉ bởi rượu mà ra. Cả làng trừ ra một số rất ít người là lạ rượu, còn phần nhiều các cụ kỳ-mục cờ với các ông tí-nhau mới thấc lên, là cứ rượu bằng chai cả, lúc nào cũng rượu khướt, lúc nào cũng rượu mềm, nên chi trăm sự quấy hôi bôi nhọ trong làng, đều ở bọn ấy mà ra.

Hỡi ơi! người hiền ngày một vắng, kẻ bất tiếu ngày một nhiều; dân làng Dư lộ nay đã đương lúc cá mè một lứa, điều thủ đồng quần đấy, nếu không mau mau bảo nhau tỉnh đi, thì còn là nát, còn là hỗ-hương vô kể nữa kia đấy.

Nay nhân tức cảnh, ta cũng ngậm-ngùi mà vịnh mấy câu sau này, hỏi những kẻ có tật say ở làng ấy có biết tỉnh ra chăng tá?

Vịnh rằng :

Một xã hai ti rượu,
Mỗi cỗ đồ ba căg (1)
Ma men nơi đình điếm,
Chầu chuộc đám ma chay
Công việc gì cũng kệ,
Kiện cáo đâu cũng hay.
Ương ách đã tột bậc
Xiên xỏ không đâu tầy.
Cư xử tay xương cá,
Nói năng giọng giả cầy.
Đứng ngoài vòng lễ nghĩa,
Nổi tiếng một làng say!

Một người làng Lỗ-hoai-ông, *lại cáo*

PHÚ-THỌ

Việc sửa đền Hùng-vương. — Số tiền các nhà gửi cúng về việc sửa đền Hùng-vương cộng được như sau này :

MM. Hoàng-quang-Hương, hội-viên thành phố Hanoi.	10 p
Lưu thế-Điện, thư-ký luật sư	5
Ng-trọng Tăng thư-ký sở Hưu-trí	5
Trần-thọ-Hay, thầy thuốc Thú-y	2
Ng-hữu-Cương, ấm-sinh	10
	32 p.

Số tiền 32 đồng ấy hiện đã gửi nộp quan án Phú-thọ là hội-trưởng hội đền Hùng-vương.

KIẾN-AN

Dịch cờ bạc. — Tết nhất gần đến kẻ buôn ngược, người bán xuôi, chăm chỉ làm ăn, thế mà ở thành thị này chỉ thấy quần tam tụ ngũ mà cờ bạc. Tỉnh thành có sở Cảnh sát thần phòng mà con bạc còn dám tự do quá lẽ như thế, huống hồ ở nhà quê trách nào chẳng vì cờ bạc mà thành có mặt này thành ra nhiều trộm cướp.

Mong sao sở Cảnh-sát ở tỉnh ly đem nốt tài năng mà mau mau trừng trị cái nạn cờ bạc đi thì thật đáng mừng lắm vậy.

Người xem đánh bạc lại cáo

(1) Cây là chai rượu. Ý nói làng này mỗi cỗ có bốn người, xơi hết ba chai rượu mà hãy còn thòm thèm chưa đã thích!

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Hỉ tin. — Hôm 26 ta vừa rồi, ông Trần-nhật Thành, thượng hạng phán sự ngạch tòa Sứ, đã làm lễ thành hôn cho lệnh ái, kết duyên cùng cậu con ông ký Cúc thượng hạng lục-sự tại tòa Sứ Nghệ-an.

Quan phủ Trần-nhật Tỉnh, ở Đoan-hùng, là lệnh huynh ông Trần-nhật-Thành có về làm chủ hôn.

Bản quán có lời chúc mừng hai họ và cô dâu chú rể.

Chơi nghịch bị mất tay. — Chiều hôm 12 Janvier người ta đưa đến nhà thương một đứa con gái 12 tuổi tên là Lê-thị-Song ở làng Đông-thôn thuộc phủ Thọ-xuân, bị một cánh tay nát rừ ra.

Nó khai rằng nhà nó làm nghề kéo mật, khi trâu đương kéo mật thì nó lấy cây mía cũng bỏ vào máy mà tay nó cứ cầm mãi nên máy nghiền luôn cả tay nó lên mãi tới cánh tay, sau phải tháo cái máy ra cái tay nó mới lấy ra được. Đem vào nhà thương đã phải cắt mất cả cái cánh tay ấy vì xương thịt bị nát rừ cả. Tội nghiệp.

Khổ sai hành hung. — Hồi 10 giờ sáng hôm 14 có mấy tên khổ sai đi làm về qua phố Thành-thị, gặp một người thợ cạo, thì có một tên...

...nhiệm nên phạt cả tên lính ấy mới phải.

Chuyện Bực Mình

Chắc rằng ngài muốn tiện thì mới mua cây bút máy để trong mình như khi có việc vội muốn biên vài chữ lại bị tắc không ra mực thực Bực mình, cũng có thứ khi biên phải vặn chỗ nắp vặn [illegible] ngòi thì hỏng cũng Bực mình. Nhiều thứ để dùng thì độ mực ra tay nào rỏ xuống giấy phí công mất việc ai chẳng Bực mình, vừa rồi mua mực chúng tôi đích mực thấy tẩm ngòi bút cầm [illegible] mà mực dây [illegible] đưa thợ giặt tẩy cũng chẳng sạch, chắc họ rằng Bực mình, và lại cái máy lố của đúng tiền mua rồi không tiện để lại cho bạn lại [illegible] cho ông bạn cũng Bực mình, có việc muốn dùng vội vàng đi mua bất phấn [illegible] tốt để dùng vội bữa, ngòi yếu vướng giấy, biên không sướng bằng cái của người cũng là một sự Bực mình.

Vậy chúng tôi mong rằng các ngài trước khi mua bút xin qua bộ đến xem thử [illegible] của Bản-hiệu, chúng tôi xin sẵn lòng hầu tiếp [illegible] trong những sự tiện dùng không thể nói hết được. Có sẵn Catalogues để tiện cho các ngài ở xa [illegible] NHẤT MINH BẠCH.

Chúng tôi chắc rằng đã dùng thứ bút của Bản-hiệu thì tránh khỏi mọi sự Bực mình trước khi chúng tôi chưa đại lý [illegible] bút này đã bị nhiều lần Bực mình, nên nay xin giới thiệu các ngài dùng cho khỏi Bực mình. Tên nó gì? Chính là thứ bút máy [illegible].

Giá bán. — Nº 1 [illegible] $ 50 — Nº 2 6 $ 00

Bán tại TONG-YUNE-TAI.
49, phố hàng Ngang, Hanoi
2024

SẮP XUẤT BẢN

Cuộc Tang thương

115 trang giấy rộng

Giá 0 $ 80

1 bộ 3 quyển, bán cả bộ 1 đồng 8 hào (1 $ 80) không bán lẻ. giá bán in ở dưới bìa sách, bán cất và bán lẻ, tại số nhà 70, *hàng Điếu*, hiệu *Thụy-ký hàng Gai*. Hà-nội

Bộ luật này, hầu hết các quan Công-sứ các tỉnh đã mua nhiều phát cho nha lại. Sau quan Thống-sứ đã thông sức cho các quan Thủ-hiến các tỉnh, để sức cho nhân-dân toàn hạt Bắc-kỳ mua xem, (tờ thông sức số 81) hiện có bài châu bút của quan Thống-sứ Bắc-kỳ ban khen như sau này :

« A Monsieur Ngô-nhật-Thăng (Hàn lâm-viện Tu-soạn) à Hanoi.

« Tôi nói để ông biết rằng: tôi đã « nhận được bộ sách của ông gửi « dâng tôi, việc ông làm đó, có cái ích « lợi không ai còn dám bài bác gì « nữa, và giúp được nhiều việc lớn « cho đồng bào ông lắm ».

« Tôi gửi lời khen ông, đã làm « được những việc như thế, và tôi « khuyên ông cứ làm mãi cho đến « cực điểm ».

Bắc-kỳ Thống-sứ đại-thần
(nguyên quyền Toàn quyền đại-thần Đông-pháp
MONGUILLOT ký

Nay nhờ ơn quí Bảo-hộ rộng phép cho nhân dân ta được soạn dịch, được mua xem, các luật pháp, chính trị, (thí dụ, nghị định, v. v.) Ai mua được, hiểu được thông hiểu các luật pháp chính trị của nhà nước, mua được bộ luật để trong nhà, là tức nuôi được thầy trong nhà, khi gặp việc gì, tức có thầy giúp ngay cho mình, chẳng phải đi luồn cúi cửa nào cả, lại có thể giúp cho mình được nhiều việc lớn, như lời quí báu của quan Thống sứ đại thần đã cùi giao trong bài châu bút trên này.

3516 NGÔ NHẬT-THĂNG

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tùy việc, đã có thể-lệ. Phàm những việc đăng ở mục này, ai ký tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ bản quán không hề [illegible] thế nào cả.

Tôi là Hoàng-đức-Đạt (nguyên Thương tá) và vợ là Nguyễn-thị Việt ở làng Quỳ xuyên, huyện Vĩnh bảo, tỉnh Hải-dương có nhời kính-cáo để các quí ông quí bà biết rằng : đứa con cả tôi là Hoàng-đức-Huy rong chơi cờ bạc, công nợ, vợ chồng tôi đã nhiều lần phát giá đặg, và vợ chồng tôi hết sức khuyên bảo mà nó cũng không chừa. Bây giờ vợ chồng tôi thì già con thì nhiều, không lấy đâu mà giả nợ cho nó mãi được.

Vậy có mấy nhời đăng báo và nói trước với các quí ông quí bà rằng : « những cơ nghiệp điền sản ở làng tôi hay là ở làng khác là của vợ chồng tôi, chứ tên Huy chưa có tí gia sản gì, nếu nó có cầm bán ruộng đất cho ai, hay ai cho nó vay mượn gì thì vợ chồng tôi không chịu trách-nhiệm ».

Nay kính cáo
Hoàng-đức-Đạt

Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 64, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
64. Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SÁN-NHIÊN

Tối thứ tư :

NGƯỜI DƯƠNG-GIAN CHƠI MIỀN ÂM-PHỦ

Những tích này diễn rất vai trò, bản rạp xin diễn lại, để hiến các quí-khách.

Tối thứ năm :

NGỌA BỒN ĐÔI TỤNG

Tối thứ sáu :

Điển ba tân

Tấn thứ I. — TRINH-PHỤ HÀM OAN

Nói về một người đàn bà trinh tiết, mà mắc tiếng oan, sự tích rất là thảm, rất là thương, câu than, câu vãn toàn giọng hát chèo, nghe rất cảm động.

Tấn thứ II. — VÕ-TÒNG SÁT TẨU

Toàn những vai đào, kép, trẻ con đóng những vai trò này; đánh nhau toàn bằng đồ thật rất khéo. Những vai đào kép này, bản-hội luyện tập rất là công phu, đã có diễn hai, ba bận rồi, mà bận nào cũng được các quí khách ngợi khen, và được nhiều giải thưởng.

Tấn thứ III. — NGƯỜI BÁN HEO DỞ HƠI, CHUYỆN BUỒN CƯỜI

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 17 đến thứ ba 23 Janvier 1928

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chiếu từ 5 giờ chiều, thứ bảy chiếu 4 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

CÔ BENGALI
Mary Pickford đóng trò
Hài kịch chia làm 4 hồi

Nghỉ

CÔ BENGALI
Chớp nốt hồi thứ 3, 4

CHARLOT MÊ NGỦ
Hài kịch rất buồn cười chia làm 2 hồi

TUẦN LỄ SAU SẼ CHỚP :
PHƯƠNG TÂY

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Hội Khai-trí tiến-đức mở cuộc đấu-xảo mỹ-thuật

Hội Khai-trí tiến-đức định mở một cuộc đấu-xảo mỹ-thuật để giúp cho các nghề khéo nước Nam chấn hưng lên và giữ lấy lề lối đẹp của các tay thợ giỏi đời xưa.

Cuộc đấu-xảo này là đấu-xảo các mỹ-nghệ có thực-dụng, vì Hội Khai-trí tư nghĩ rằng về các kiểu nhà đẹp, chế các đồ dùng khéo cũng thuộc về mỹ-thuật như chạm, phù tượng, tay ta vẽ bức tranh vậy. Thế nào gọi là mỹ-thuật? Mỹ-thuật là chế ra một cái đồ gì phải sáng nghĩ cho thanh-thực, phải diễn tả cho khôn khéo, phải định cho rõ ràng đồ ấy dùng để việc gì và chế tạo làm sao cho xứng đáng với việc ấy, lại phải kén chọn cái vật liệu gì mà làm cho được thật xứng-đáng. Nói tóm lại thời một cái đồ gì muốn cho có thể gọi được là đồ mỹ-thuật, phải làm thế nào cho không thêm không bớt được tí gì, nếu thêm hay bớt thì nó giảm mất cái tinh-thần ý-tứ đi. Bởi thế nên chớ tưởng rằng cứ tô-điểm nhiều là đẹp đâu, thường có khi làm rậm nét quá lại mất cả cái vẻ điều-hòa mà làm giảm mất tinh-thần đi.

Tuy Hội Khai-trí định mở riêng cuộc đấu-xảo này cho những tay thợ khéo trong nước, nhưng không phải những tay mỹ-thuật đại-gia không được dự vào những [illegible], những [illegible] không [illegible]. Nhưng [illegible] nghĩ rằng đời nào cũng vậy, nước nào cũng vậy, gây nên một nền mỹ-thuật có đặc sắc phần nhiều là ở công-phu những thợ-thuyền mà ra. Thử trông xa nhìn rộng ra các nước Đông Tây, mà xét xem những đời mỹ-thuật rất thịnh có phải phần nhiều là gốc ở các nghề thực-dụng trong dân-gian không? Vậy thời cuộc đấu-xảo này phải lựa lọc lấy những đồ giản-dị để coi, nhưng hình-thức phải [illegible] công-xảo và phải cho thiết-thực [illegible] sự thường dùng. Ở Bắc-kỳ ta [illegible] ở Đại pháp và ở các nước, [illegible] đấu [illegible] giờ cũng phải lựa-lọc như thế. Vậy thời nào là những tay thợ khéo trong nước, nào là các ông [illegible] nghề, nên gắng sức mà chấn hưng cho các mỹ-nghệ ở xứ này! Nên lo cho bọn tân-tiến sau này biết rằng *nhất nghệ tinh nhất thân vinh*, và ở đời không gì quí bằng làm được cái đồ hay đồ khéo.

Ngày nào mở đấu-xảo và kỳ-hạn bao nhiêu, sau này Hội sẽ công-bố, nhưng hiện nay ai muốn đấu-xảo và định đấu-xảo gì, xin cho Hội biết trước, hoặc có hỏi han gì xin cứ viết thư cho Hội.

Hội Khai-trí thông-báo

東興園

ĐÔNG-HUNG-VIÊN

HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN

Giây nói số 272

HIỆU CAO LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng-rãi lịch sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn tây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh lính Tây, Nam, vậy mời các ngài chiếu-cố cho.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 8 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.
Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

[illegible]

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lắm thứ để mới thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chẳng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trần châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đồ các thứ thì thức rất quí, tốt có, [illegible] này ở cõi Việt-Đông đừng quên. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ Giang-tây như là, bát, tứ bình bằng sứ, văn văn.

Cũng kỳ tân vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giá[illegible] khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chạm các thứ đồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Bijoutier, nº 28, Rue des Paniers, Hanoi

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau này :

1º QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá.	8 $ 00
2º QUỐC TẾ TƯ PHÁP (Droit international privé) giá.	8 $ 00
3º HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá.	8 $ 00
4º THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá.	4 $ 00

• Mấy bộ sách luật này, bản-quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

TAM-TỈNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tỉnh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết dịch xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để quí-khách

Xin xem cho kỹ

Hiệu tôi có thuê gian bán hàng số 228, trong kỳ Hội-chợ năm nay

Xin các ngài chiếu cố cho

NGUYỄN-VĂN-THUẬN

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie
31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra [illegible]

Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng quí nhất! Có nhiều ngài ở xa không biết giá; nay xin khai để các quí-khách cùng biết:

Do Võ Văn Hải và Nguyễn Thị Thanh Phương cung cấp - Trang Huỳnh Ái Lan giảng chú - Kho Sách Xưa Quán Ven Đường - Digital films của Đại Học Cornell)

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
CHỦ HIỆU THUẬN-LỢI
SCULPTEUR
37, Hàng Mã-mây, Hanoi
2094

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM »
Hà-nội, ở phố hàng Trống.
Chú-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Con-nít không thấy lớn, yếu-đuối, hễ người thấy nửa ngày nổi mụn ho-hen, bần hình như mang bịnh nổi nhọt. Mẹ chân thấy xi-rô và lỗ nhỏ người đó xanh, mình com một ghẻ ấy tất là trong máu có chất độc, mau thu-thâu không hơn nữa, nếu nay thì nên mua ngay cho nó uống thử thuốc.

SIROP IODOTANNIQUE PHOSPHATÉ SPÉCIAL

Thứ thuốc này chế một cách đặc biệt kỹ càng tại bản dược-phòng. Dùng một chai littre nó tới bằng năm chai lít dầu gan cá (huile de foie de morue).

Mỗi chai littre 2$00

DEPURATIF SENSAL

Thuốc nay trị được tiết các chứng bần-lao, lở, ghẻ, đi đường-tiết, khu mạch máu (nổi gân xanh).

Giang-mai mới phát, hoặc phát đã lâu rồi, dùng thuốc nay cũng tới

Mỗi chai nửa littre 1$50

Nên đến hàng thuốc ông CHASSIGNE là quan bào-chế hạng nhất, ở số 59, Phố Paul Bert, ngay cửa hiệu Gò-đa, ai yêu đau đến đó sẽ có đủ thuốc dùng.

NÊN MUA
Xe bán hạ giá

HỎI TẠI : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI
Số 7, cạnh trường Y-viện. Hanoi

GIÂY NÓI SỐ 73

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Hai sự rất phổ-thông ở bệnh lậu là: Nếu nhẹ đi và mất đường sinh dục. Cái cơ-quan chính nó làm cho mất sức khỏe và những hạt sinh dục để hóa ra như hạt sinh dục của các người già. Không còn gì so hễ. Lỡ là một người trai trẻ mà không sinh được những con mắm-mập ? Vậy thì phải nên quan phòng các chứng rầy ra ở bệnh thì vì phải nên kịp chữa ngay khi mới bắt đầu có mủ. Nếu mới thấy trong đường tiểu tiện ra đục, thì phải nên chữa ngay và phải tức giữ gìn những cơ-quan khác, bàng quang, quả thận cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.

Người ta đã có cách chữa rất công hiệu là thuốc *Santal monal*. Dùng trong mấy viên đầu là bắt đầu đỡ, hết sưng đỏ nếu tiểu tiện và khỏi ngay lập tức. Thuốc *Santal monal* này dùng ở các nhà thương khắp hoàn cầu, vì nó là một thứ thuốc rất quí rất hay. Bỏ lẫn vào với nước tiểu và làm cho nước tiểu thành ra xanh, làm cho sạch những mụn sau mọc ở các cơ-quan, như thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres postes)

Nhiều ông gởi tiền trả báo quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho báo-quán lắm. Vậy có lời trình cục ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì báo-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
CHỦ HIỆU THUẬN-LỢI
SCULPTEUR
37, Hàng Mã-mây, Hanoi
2094

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi ban điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ống nói số 367

2073

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Bán chiêu tàng

ĐỒNG HỒ ĐEO TAY, giây chun mạ vàng, vành sứ đủ các sắc.

Giá. . . . 15$00

ĐỒNG HỒ HẠNG toàn bằng bạc

Giá. . . . 25$00

2074

LỆ MUA BÁO

Tin nhắc lại để các ngài được biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy ai muốn mua báo thì phải gửi tiền cho và không có tiền gửi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ tháng hoặc từng một tháng tây trở đi cho gọn

MẤY LỜI KÍNH-TẠ

Từ khi bản-hiệu dự cuộc đấu xảo riêng tại kỳ hội-chợ thứ tư, mông ân hội-đồng ban thưởng cho GIẢI NHẤT trong nghề làm giấy tây, giấy ta, có nhiều ngài gởi thư đến mượn bản-hiệu, vậy bản-hiệu xin có lời kính ta các ngài, và xin hứa rằng từ nay về sau lại cố gắng thêm nữa cho càng ngày càng tinh xảo mãi lên để các ngài chiếu-cố cho và cho xứng cái GIẢI NHẤT của hội-đồng ban cho vậy.

Nay kính ta
PHONG-TÀI
Hiệu Annam đang giấy
65, phố hàng Điều (Pipes), Hanoi

Hiệu GIU-ICH tức là Công-ty CHÍ-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có như in ý nào dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mài đặt dấu CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hoa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2055

ĐỌC CHO KỸ CÀNG — MẠNH YẾU Ở ĐÓ

MẤY LỜI DẠN RẤT CÓ ÍCH

Phàm hễ lao tâm lao lực sáng ngày ra vừa ngủ dậy đã thấy mệt rồi, ăn không thấy ngon, chân tay như chẳng tay muốn. Nếu vậy thì nên uống ngay thứ rượu bổ của Khuất-thần thị

VIN RÉGÉNÉRATEUR
DU Dr. J. K. WATSON

lập tức người thấy khỏe lại.

Mỗi chai littre 2$50

CAO RĂNG

萬春牙膏 立即拔根止痛 殺虫牢牙固齒

Thuốc Cao này thơm thơ trong sạch khỏi giáo; chữa khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngậm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiên-an, tỉnh Bắc ninh (Tonkin).

Song tiêu mỗi phiên giá. . . 0$20
Đơn tiêu mỗi phiên giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh biết đã nhiều nơi mua bán đã bán là, nghỉ nào muốn mua buôn xin gởi thư tới lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này: Hiệu *Bình Tạ* số 136, phố hàng Bông. Sẽ bán bảo lẻ số 63, phố hàng Bông, nhà in *Đông-Dương* Ấn-quán số 69, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 69, phố hàng Bè hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 61, p. Phúc-Kiến, hiệu *Vĩnh-Lương* số 27, phố Ba-trang, hiệu *Quảng-Lợi* số 31 và hiệu *Đức Hợp* số 37, phố Chợ chiếu C8, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hòa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hoa Đường* số 131 phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hing-Long* số 25, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 26, phố hàng Song và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167, phố khách Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 106 phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Tụ-An* phố Tân khai tỉnh Yên bay, hiệu *Đức-tường* phố Việt lợi tỉnh Việt trì hiệu *Hưng-tường* nhận đồng bào buôn các thuốc bộ bào chế ở số nhà 62, phố Phúc kiến Hanoi cho nơi kể trên có bán hộ có thứ thuốc thấp sơn người về cho thứ cần dùng khỏi nữa, cần công hiện có. Bản hiệu hiện nay có bày bán ở chính ở Đồ-sơn gian số 89, giấy B. Kin nên qui-khách nhân lâm quang-cố, bản hiệu có sẵn bột về chung

2033

Yên-xuân-đường, cẩn khải.

số 48

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân... mới nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn-quốc để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

... Ta đây cố giữ một lòng đoan-trang, quyết không đem gió chim mắc vào trong cạm. Nếu có việc gì cấp bách thì nhà-ngươi cứ ấy-thác cho *Trương-thuận*. Bản nguyên là người Trang hoa, vẫn nhờ nước cũ, ta đã hứa với bần cho theo về nước, bần rất lấy làm mừng lòng. Đó là lời tâm-phúc ta nói với nhà-ngươi, nhà-ngươi nên đợi thời, chớ thường hay vào đây mà lỡ có sự nguy-hiểm. Còn chỗ cách của long-bật, nên chữa cho ngày-ngắn, kẻo chúng sinh nghi.

Tô thành dùng dậy chữa lại cánh cửa cho được ngay-ngắn, rồi các-tử xin ra mà rằng :

— Trăm lạy quốc-cữu ! quốc-cữu nên giữ vàng giữ ngọc, kẻo bọn gia đình chúng tôi thật đã nát ruột héo gan. Không ngờ bây giờ được nhìn mặt quốc-cữu ở đây, tôi mới yên lòng vậy.

Tô-thành lại thuật rõ đầu đuôi việc cùng nhau cũng mấu ẩn thế cho *Hùng-khôi-phượng* nghe. *Hùng-khôi-phượng* nghe nói, mừng rỡ mà rằng :

— Nếu vậy thì *Doãn* thái-tu thật là một bậc lão-thành trí-lượng. Tướng ấy có một lòng, mới không lo ngại. Ta đây ở trong cung, cũng sẽ được yên lắm vậy.

Tô thành với-vàng lại ra, *Hùng-khôi-phượng* đứng dậy đóng cửa, rồi ngẫm-nghĩ mừng thầm lại đi nằm nghỉ. Sáng hôm sau, mặt trời đã lên hơn trượng. Bấy giờ bọn nội giám mới thức dậy, ai nấy đều kinh-hãi, không hiểu có sao mà nên một giấc ngủ say. Chúng sợ *Nam kim* nữ-chủ tới nơi, lại với-vàng đi sửa soạn các công-việc.

Hùng-khôi-phượng cũng giả cách giật mình tỉnh dậy, rồi khoác áo mà rằng :

— Quái-lạ ! Sao hôm nay ta ngủ trưa quá như thế này !

Mọi người không ai trả lời thế nào, rồi lại cùng nhau pha trà mời *Hùng-khôi phượng* và Jăng các đồ thực phẩm. *Hùng khôi-phượng* đứng dậy chắn xung quanh thì quả-nhiên là một nơi đinh-đài rất hoa-mỹ tráng-lệ. Một tòa nhà bạc, bốn mặt rèm châu, gấm trải càng tường, thảm rồng giải đất, sự xa-xỉ không biết thế nào mà nói cho xiết !

Hùng-khôi-phượng nghĩ thầm : Không ngờ một vị nữ-chủ ở nước *Cao-lý* này mà cách tự-phụng lại lịch-sự hơn vua Trung-hoa. Cớ lẽ dung-nhan mà nói thì *Nam-kim* nữ-chủ cũng là bậc nghiêng nước nghiêng thành. Năm nay đã ngoài 40 tuổi mà vẫn phong-vận xuân nhìn, để biết thuở còn xuân xanh, tất phải chim sa cá lặn. Thảo nào mà khi sang mạo-nhận làm cữu-mẫu *Hạnh lệ-quân*) xuýt nữa khiến cho Trung hiếu vương phải mở mắt mà nhận lắm. Ta nghe lời nữ-chủ phán-nàn với ta hôm trước về sự gặp gỡ trái duyên, mà ta nghĩ lại thương tình. Đem thân trong ngọc trắng ngà, sánh đôi cùng kẻ vai u thịt bắp, cho hay trăng già cũng độc-địa lắm vậy.

Hùng khôi phượng lại nghĩ thầm : ta cùng phu-nhân ta ở nhà, vợ chồng lấy nhau cùng 6 năm trời, cầm-sắt điều-hòa, không hề có một lời to tiếng. Ai ngờ chỉ vì một việc nhỏ-mọn mà dám cản-đỏ nói liều, dân-bà như thế, cũng không gọi là hiền-phụ được. Ta là bậc tu-mi nam-tử, chẳng lẽ lại chịu bó tay như ai. Bấy giờ ta nóng tính giấy nẩy phu-nhân, chẳng biết sự thật-nên có bỏ chi chẳng tá. Mà đến ngày nay cũng chẳng biết rằng ở nhà sinh được con gái hay là con trai.

Hùng-khôi-phượng nghĩ quanh nghĩ quẩn, rồi lòng lại nhớ lòng rằng : Tuy vậy mà ta cũng không nên trách phu-nhân ta bụng-dạ đàn-bà, nghe thấy ta bỏ nghìn vàng mua người kỹ-nữ, đem gởi một nơi thì tất cảo chẳng sinh lòng ghen-ghét. Vì lòng ghen-ghét mà thành ra nói liều, lại gặp ta nóng tính, đến nỗi thương-hòa khí. Bây giờ nghĩ lại, thật hối muộn vậy.

Hùng-khôi-phượng lại sực nhớ đến nàng *Lạng-hoa-tu* mà nghĩ thầm rằng : như nàng *Hạng-hoa-tu* kia cũng là bằng nhau độ nhất. Ta đây không phải nhảo-mộc, há để vô tình. Chỉ vì ta vàng mệnh hai thân, vẫn lấy nữ-sắc làm giới. Con người vưu-vật, ta chớ nên gần.

Hùng-khôi-phượng bỗng tưởng-tượng đến cái quang-cảnh khi nàng *Hạng hoa-tu* than khóc với mình, lại ngẫm-nghĩ khen thầm cái dung-nhan xinh-đẹp của nàng, thật ít người sánh kịp. Dẫu *Phi-giao* hoàng hậu là tay tuyệt sắc, nhưng hai làn thu-thủy, vị-tất đã minh-mị bằng nàng *Hạng-hoa-tu*. Con người như thế mà ta nỡ đất tình thì ta cũng là kẻ nhẫn-tâm vậy. Chẳng biết cái nước 10 năm, nàng có giữ trọn được hay không ? Lại chẳng biết phu-nhân ta có lượng cả bao-dung hay không ?

Một mối tơ tình, lòng khiến cho *Hùng-khôi-phượng* trăm phần phiền não. *Hùng-khôi-phượng* đang ngẫ n ngẩ buồn rầu, bỗng lại thở dài mấy tiếng rồi lẩm-nhẩm mà nói một mình rằng :

Ô-hay ! *Hùng-khôi-phượng* ơi ! *Hùng-khôi phượng* ơi ! Cha mẹ vợ con nào người không nghĩ, mà người lại nghĩ đến nàng *Hạng-hoa-tu* ? như thế trách nào mà vợ người không phải sinh lòng ghen-ghét ! Thôi thôi gã-sử nàng *Hạng-hoa-tu* có một lòng thờ-ơ, ta cũng nên từ-tạ, chớ có nước sẩu mưa nhiều mà khiến cho ruột tằm hồi rối vò tơ.

Bỗng thấy nội giám đem đàng mấy chiếc áo cừu mà bẩm rằng :

— Dạ đám bẩm quốc-cữu ! Nữ-chủ tôi thấy đêm qua trời rồi gió bấc, sợ quốc-cữu bị lạnh, vậy sai chúng tôi đem mấy chiếc áo cừu này vào dâng quốc-cữu.

Hùng-khôi-phượng cười mà bảo rằng :

— Đa-tạ cái lòng từ-tế của nữ-chủ ngươi, nhưng ta đây lạnh ở trong tâm, chứ không lạnh ở ngoài thân-thể, dẫu khí-tiết không bằng *Hàn Tô-vũ*, cũng chưa phải dùng đến áo cừu. Các ngươi cứ đem về trả nữ-chủ, còi áo cừu này đẹp thật, nhưng ta đây không dùng đến.

Nội giám nói :

— *Hùng* quốc-cữu ơi ! Mấy chiếc áo cừu này, toàn là những đồ quí-báu trong nội-khố, giá đáng nghìn vàng một chiếc. Quốc-cữu mà mặc áo cừu này thì phẩm-giá con người cũng tôn thêm lên vậy.

Hùng khôi-phượng nổi giận quát mắng, mấy tên nội-giám sợ-hãi, đem áo cừu ra, bầy giờ *Hùng-khôi-phượng* mới ngồi xuống ghế bỏng lại có nội-giám vào bẩm rằng :

— Dạ đám bẩm quốc-cữu ! có *Thuận-thiên-vương* xin vào yết-kiến.

Hùng-khôi-phượng nghe nói, với-vàng đứng dậy ngênh-tiếp. *Thuận-thiên-vương* bước vào tới một lượt chào mà nói với *Hùng-khôi-phượng* rằng :

— Tôi nắc bận mấy, hôm nay mới vào bái yết quốc-cữu được, thật là đáng tội.

(Còn nữa).

Imprimerie du Trung-Bắc Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1761

MỖI SỐ : 0$02

NGÀY THỨ SÁU 19 JANVIER 1934

Trung Bắc Tân Văn